

BUITEN

29^E JAARGANG N^O. 42

ZATERDAG 19 OCTOBER 1935

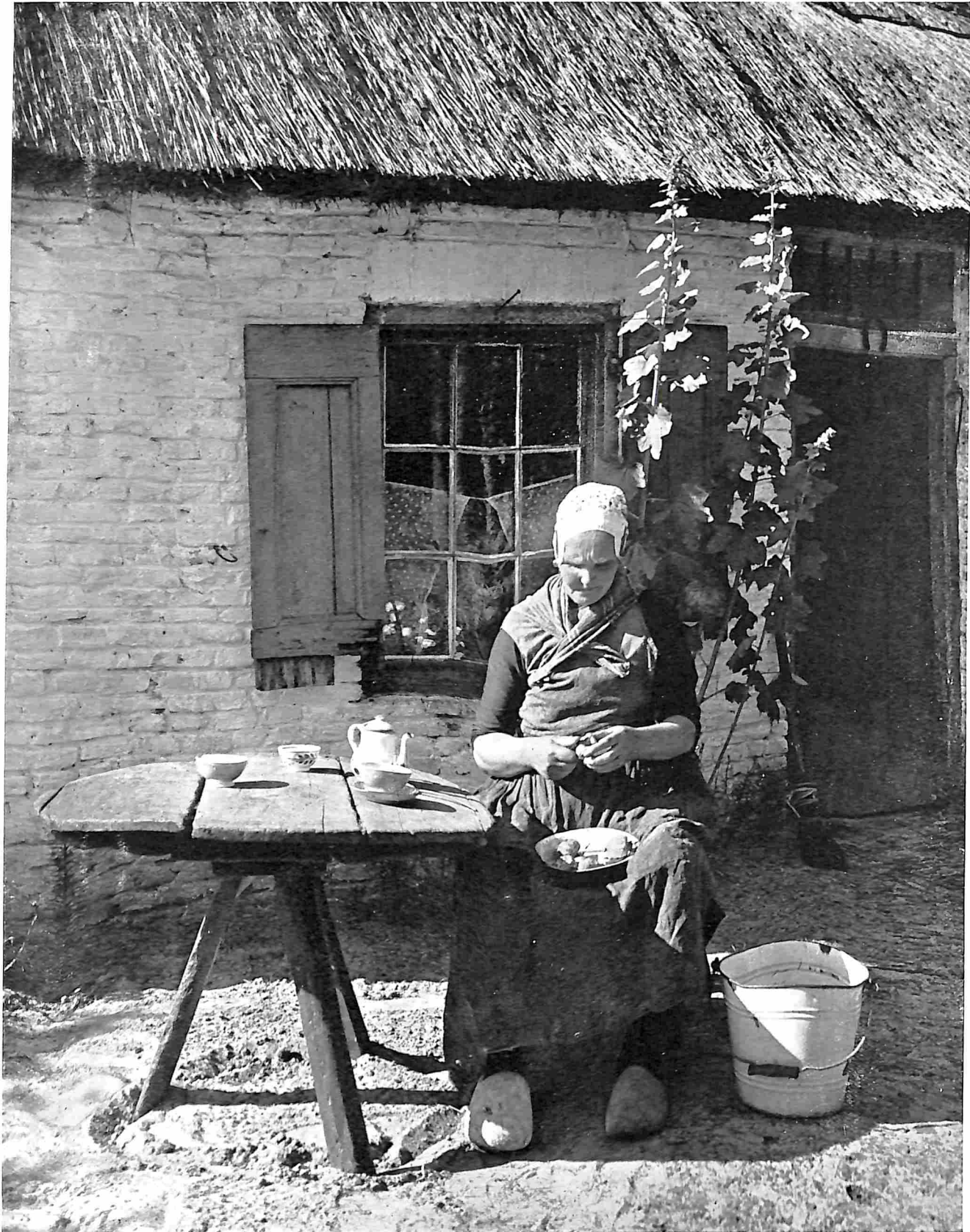

Foto Van Agtmaal

RUSTIEKE SCHOONHEID OP DE VELLUWE

Redactie: Mr. P. J. A. BOOT

INHOUD

RUSTIEKE SCHOONHEID OP DE VELUWE (ILL.) . . .	BLZ. 493
HERFST IN TESSINO, DOOR S. G. S.	BLZ. 494
BIJ DE PRIMITIEVE VOLKEREN VAN RUSSISCH-AZIË (GEÏLL.) (II. NAAR DE OIROTEN IN HET ALTAI- GEBERGTE), DOOR KURT LUBINSKI	BLZ. 494—495, 503—504
NAAR DE STAD OP DE ZEVEN HEUVELEN (GEÏLL.) (II), DOOR AD. SASSEN	BLZ. 496—499
HERFSTASTERS (GEÏLL.), DOOR G. KROMDIJK	BLZ. 498—499
JONGE UILEN (GEÏLL.), DOOR L. COOMANS DE RUITER	BLZ. 500—501
DE BEVELANDEN (GEÏLL.), (IV. GREPEN UIT ZUID- BEVELAND'S FOLKLORE), DOOR DIRK L. BROEDER	BLZ. 501—503

Men gelieve alle stukken voor Redactie en Administratie bestemd te zenden naar **Rokin 74—76, Amsterdam**. Bijdragen dienen vergezeld te gaan van postzegels voor eventuele terugzending.

Overneming van den inhoud, ook bij gedeelten, is verboden.

HERFST IN TESSINO

NEGEN slagen galmt de toren van Tesserete, als we den weg naar het dorp inslaan en daartoe den steenachtigen „Abstieg” nemen. Gisteren heeft een dikke, vochtige nevel zwaar en grauw tusschen de bergen gehangen en het gansche panorama tot een kleurloze, trieste massa gemaakt, eindigend in een stroomenden regen, den regen, waarnaar in de wekenlange droogteperiode door de bevolking zoo hevig verlangd werd. — Vanacht is de Noordenwind gekomen, die de lucht gepoetst heeft, waardoor de zon weer haar warmte over de nu vochtige aarde kan uitstralen. ☼ Een prachtmorgen! Blij fladdert een laat citroenvlindertje rond van bloem tot bloem, fel contrasteerend met zijn gele vleugeltjes tegen het strakke blauw van de lucht. In de tuinen, gecultiveerd, roode salvia's, witte en paarse cosmea's, veelkleurige zinnia's en dahlia's, de weiden en boschranden met campanula's en de eenvoudige, maar toch zoo vroolijke boter- en klaverbloemen, het is alles even fleurig, dubbel gewaardeerd na één somberen dag. . . . ! ☼ Over de brug van de Capriasca, die kokend en wild zich kronkelt in haar nauwe bedding, passeeren we il barbiere, die op de stoep voor zijn deur staat en zich blijkbaar ook al verkneutert over het lekkere zonnetje. Zijn zwarte oogen schitteren guttig, als hij zeer nadrukkelijk en zuiver zegt „Goeden Morgen”, aldus geleerd van één onzer, een trouwen morgenklant. „Buon Giorno”, beantwoorden we Figaro's groet, in vriendelijkheid niet willende onderdoen! Het is de groet, dien we nog ontelbare malen zullen herhalen, want de bevolking is hier uiterst voorkomend en beleefd. ☼ In een kwartier tijds bereiken we Sala en even vóór Vaglio slaan we den weg rechts af om den sterk dalenden boschweg naar Ponte-Capriasca te volgen. Hier willen we de kerk bezoeken om de copie (van Comez?) van het beroemde schilderij van Leonardo da Vinci „Het Laatste Avondmaal” te aanschouwen. Bewonderend bezien we het oude kunstwerk, al ontleemt het begrip „copie”

iets aan de waardeering. Of komt het, omdat het licht slecht naar binnenvalt en de kerk zoo heel erg stoffig en verwaarloosd uitziet? ☼ De trattoria aan den overkant heeft een bloeiender aanblik met haar vele bloemen in potten, bussen en blikken. Dichtbevolkt schijnt het hier overigens niet, want op het voorwereldlijke plaveisel in de nauwe, benauwd-riekende straatjes klinken slechts onze eigen voetstappen. ☼ Even zoeken en dan vinden we den weg naar Origlio aangegeven, waar het Lago di Origlio — het eigenlijke doel van onzen tocht — in de buurt moet zijn. Al heel spoedig stappen we dit dorpje binnen, waar een vrouw, met natte rood-paarse handen, blijkbaar zóó weggelopen van de druivenpers — ons den weg naar het „piccolo lago” wijst. — Klein is het inderdaad, naar schatting wandelt men er in ca. 20 minuten omheen, maar wat ligt het daar schilderachtig! Het doet denken aan onze mooie Plassen, maar bij ons missen wij den achtergrond van bergen, de donkere silhouet van de Monte Bré, een blauwazigen Monte Bigorio. . . . Voor liefhebbers van zwemmen en kanosport een inderdaad ideaal plekje. Na den regen van gisteravond is de temperatuur van het water echter sterk gedaald en we vergenoegen ons met een korte wandeling langs de oevers, waarna we naar Origlio terugkeeren en den postauto nemen, die juist van Lugano komt. Terugrijdend langs een grootendeels anderen weg, zien we op een gegeven oogenblik het kleine meertje, waarachter iets lager, breed en majestueus, het Meer van Lugano zich uitstrekt. — ☼ De tocht met den geriefelijken postauto is al weer een genot op zichzelf, het dak is geopend, benevens eenige ramen: eind October en volop zomer! ☼ Vlot gaat de aflevering van de postzakken in de hedenmorgen gepasseerde dorpen, nu van de andere zijde bezien, en juist op tijd voor het morgen-kopje-koffie stappen we het tuinhek van ons tijdelijk home weer binnen.

S. G. S.

DE indertijd beroemde tooneelspeler POSSART kreeg eens bij een twist met een collega plotseling van dezen een oorvijs. Possart, die steeds zijn houding wist te bewaren, vroeg den aanvaller waardig: „Mijnheer, is dat ernst of een grap?” ☼ „Ernst natuurlijk,” riep de ander. ☼ Hoogst verward antwoordde Possart: „Dan is het goed, want zulke grappen kan ik niet verdragen.”

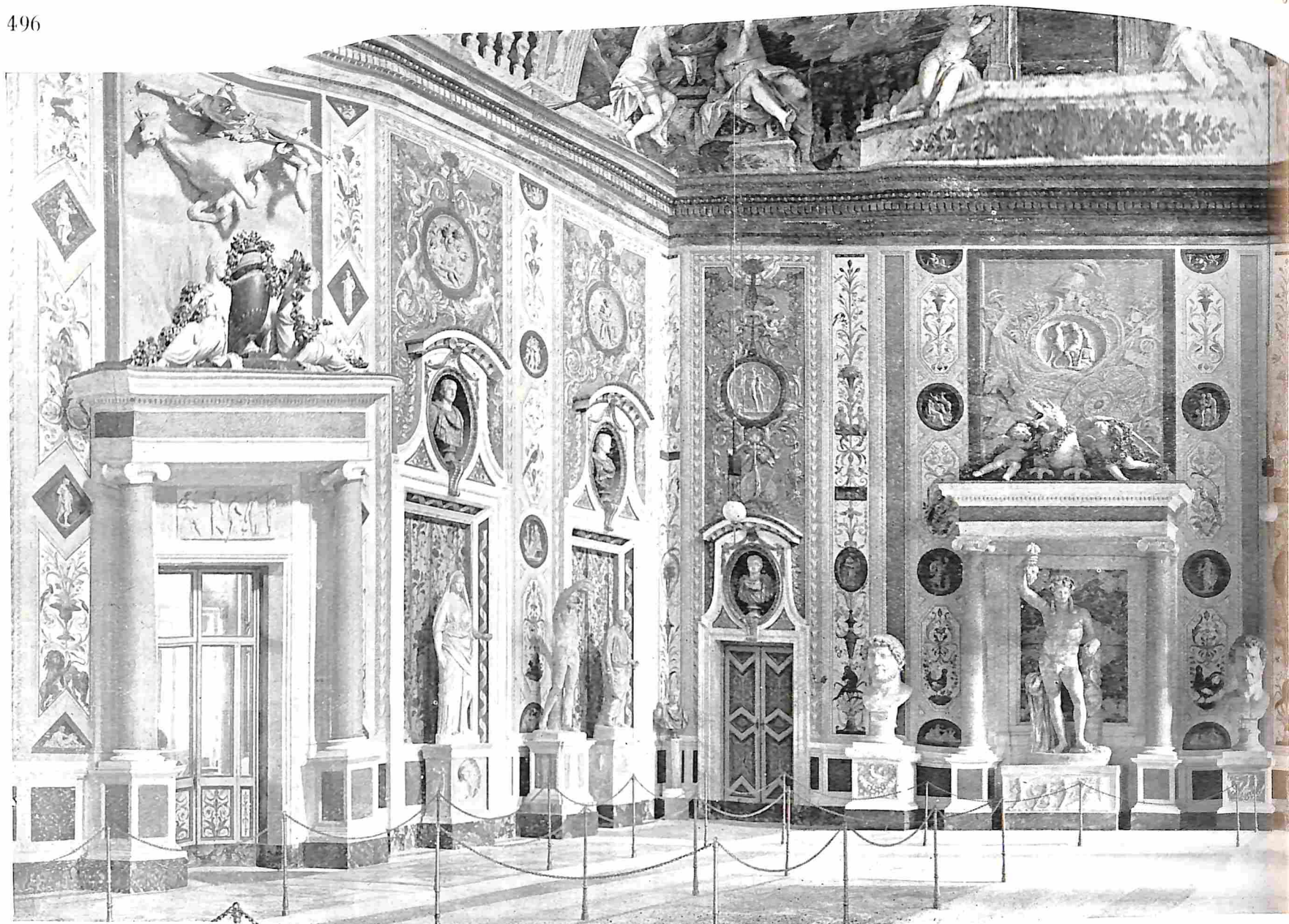
Bij de primitieve volkeren van Russisch-Azië

II. NAAR DE OIROTEN IN HET ALTAI-GEBERGTE
DOOR KURT LUBINSKI

WAAR ik ook in Zuid-Siberië kwam, overal werd de paardenmelk gretig gedronken. Zij moet, zegt men bij bloedarmen en tuberculoselijders wonderen kunnen verrichten. Wanneer zij tot gisting overgegaan is, bevat zij bacillen, die schadelijke elementen in het lichaam door den Velen brengen haar bijzondere voedingswaarde in verband met het feit, dat de merries slechts 6 maanden per jaar gemolken worden. Overal, in de herberg aan den karavaanweg, in het restaurant in de stad, op de stations, zelfs gedurende de pauze van een tooneelvoorstelling, wordt paardenmelk te koop aangeboden. ☼ Bij de Kirgiezen melken uit-

sluitend de mannen. Daarbij passen ze een trucje toe. Wij moesten ons iets op den achtergrond houden, terwijl onze gastheer een veulen los bond en naar de merrie bracht. Al snuffelend overtuigt het oude paard zich, dat het werkelijk haar eigen en geen vreemd veulen is, dat de melk krijgt. Maar de Kirgies duwt na enkele oogenblikken voorzichtig den kopkend, de melk in een emmer stroomen. De merrie, die op deze wijze om den tuin geleid wordt, laat het zich geduldig welgevallen. ☼ De Kirgiezen behandelten hun paarden volkomen als de Europeaan zijn koeien. De merries, die gemolken worden, laat men geen andere diensten verrichten en de rijdieren worden zorgvuldig onderscheiden van die, welke men melkt, of slacht. Overigens maken deze Nomaden het zich met hun kudden gemakkelijk. Want niet slechts in den zomer moeten de paarden hun voedsel op de steppen zoeken. Tegen dat de Winter komt, verleggen de Kirgiezen hun woonplaats naar oorden, waar het gras zóó hoog gebleven is, dat de paarden het nog onder het sneeuwdek kunnen vinden. ☼ In een hoek van de Kirgientent staat de groote trog vol paardenmelk. De melk van vandaag wordt daarbij gegoten, zoodat de gistingskiemen van die van den vorigen dag zich er terstond mee vermengen. Deze melk vervangt bier en wijn tegelijk en wie er niet aan gewoon is, doet goed haar slechts matig aan te spreken. Den welkomstdronk konden wij gelukkig met iets beantwoorden. De familie, mannen en vrouwen, zat in de joerte en allen genoten van onze meegebrachte zuurtjes met een smaak en een ongedwongenheid, die geen twijfel overliet aan het gelijkgerechtigd zijn der beide seksen. Vóór wij naar Kasakstan vertrokken, had men ons in het Noorden voorspeld: „Van de Kirgientenvrouwen zult U niet veel te zien krijgen, want de mannen houden hun vrouwen voor vreemdelingen verborgen”. ☼ Precies het tegenovergestelde maakten wij nu mede. De vrouwen kwamen ons tegemoet en bekeken nieuwsgierig onze fototoestellen; het kwam niet in hen op, weg te hollen toen wij fotografeerden en de mannen dachten er niet aan, aanmerking te maken op hun gedrag. ☼ Op den terugweg naar Semipalatinsk was er een incident, dat voor zichzelf spreekt. Aan den oever van een moerassig meertje kwamen wij bij een Kirgiezenwagen met hooge wielen. Om een levendige foto hiervan te krijgen, verzocht ik den eigenaar, een oogenblik tusschen de disselboomen te gaan staan, alsof hij den wagen wilde verplaatsen. Het viel ons nu op, dat de groep nieuwsgierigen, die ons volgde, zienderoogen kleiner werd. Plotseling kwamen drie mannen op ons toe en staken een zeer lange redevoering af, welker korte inhoud was: „Men zendt ons als afgevaardigden naar U toe. U, Tavarisj, heeft zooeven een opname gemaakt, die voorstelt, hoe een vrije Kasak als een koelie zelf zijn wagen trekt, waar toch een paard voor hoort. Wij wenschen dat deze opname nog eens gemaakt wordt en wel zóó, dat eerst een paard voor de wagen gespannen wordt en de Kasak het dan ment.” ☼ De dagen, die ik in het Altai-gebergte doorbracht, blijven in mijn herinnering gegrift als een sprookjestocht door het paradijs van Siberië. Zelfs indien ik er nuchter over nadenk, kan ik dien kostelijken tijd niet trefender omschrijven. Wij kwamen uit de Kirgiezen-

steppen en waren gewend aan de grauwe eentonigheid van den weg met zijn dorre, flauw gewelfde heuvels, wij kwamen uit steden, welker bewoners zich moesten afsloven voor hun dagelijksch brood en hun kleeding en wij hadden dát Siberië leeren kennen, hetwelk de natuur wel grootschheid verleend, maar den toover van haar lieflijkheid onthouden had. Nu reisden wij Zuidwaarts, het Altai-gebergte tegemoet, daarheen, waar Siberië en Mongolië aan elkaar grenzen. ☼ Spoedig begon het wonder. De steppen eindigden bij een woud, het woud maakte plaats voor een alpenlandschap, welks bergweiden het getrouwe evenbeeld waren van die van Zwitserland, en ver tusschen de wolken glinsterden de sneeuwtoppen van den berg Beloega. Wij reden met de troika bergop, het woud in. Om ons heen pijnboomen, dennen, sparren, lariksen en vooral berken. Het kwam ons in ons stroomen wagentje voor, als reden wij door een West-Europeesch berglandschap. Aan de oever van een meertje zag ik vergeet-mij-nieten, viooltjes, anemonen, terwijl een helling bespikkeld was met boterbloemen; langs den weg groeide een soort wilde aardbeien en hier zag ik ook distels en brandnetels van buitengewone grootte. Het kwam niet in ons op te klagen, dat wij telkens weer om een nieuwe bocht van den bergstroom Kattoen heen moesten rijden en er ook drie keer met de troika over heen moesten. Wij hadden echter haast, want indien men het laatste veer niet bereikt vóór het invallen der duisternis, vóór de veerman naar zijn de hemel mag weten waar verborgen hut rijdt, moet men tot den volgenden morgen wachten. ☼ In galop ging het dus verder. Wij zaten op stroo, dat over het takkenvlechtwerk van het wagentje uitgespreid was. Na een poosje is dit zoo plat gedrukt, dat men de onderlaag er pijnlijk doorheen voelt steken. De Siberische troika heeft geen veeren. Elke steen op den weg maakt zijn hardheid op minder aangename wijze kenbaar en het geheel lijkt op een boksles met verplaatst trefvlak. Te Oelala, de hoofdstad van het Altaigebergte, die zoo klein is, dat men haar te voet in een goed kwartier kan doorkruisen, hadden wij ruimschoots tijd om uit te rusten. Op een tropisch heeten Julidag stonden wij tegenover Alagisoff, den president der Oiroten, wier autonome republiek het Altai-gebergte omvat. De Oiroten zijn in elk opzicht een merkwaardig volk. Zij zijn Turken, die van hun burenen, de Mongolen, allerlei uiterlijke gewoonten overgenomen hebben. De mannen dragen een vlecht en evenals de Chinezen den langen, onder de oksels opzij dichtgeknoopten mantel. Dit is de reden, dat zij eeuwenlang ten onrechte voor Mongoolsche „Bergkalmukken” gehouden werden. Origineel is, dat de tegenwoordige officieele geschiedschrijving van de moderne Turken hun afstamming rechtstreeks van deze Altai-bewoners afleidt. ☼ Alagisoff, de president, resideerde in een blokhuis, dat zich ter nauwernood onderscheidde van de overige huizen van Oelala. Hij droeg een blauwe arbeiderskiel. Zijn gezicht verried door de diepe, scheefstaande oogen van den Aziaat en de blonde snor van den Europeaan duidelijk, dat hij van gemengd bloed was. Tegen ons sprak hij Russisch. Zoodra echter een van zijn landslieden in het vertrek kwam, ging hij over in de diepe, primitief klinkende keelgeluiden der Altai-bewoners: „Esenn, Esenn — goeden dag!” (*Vervolg op bladz. 503*)

DE MIDDENZAAL IN HET MUSEUM BORGHESE

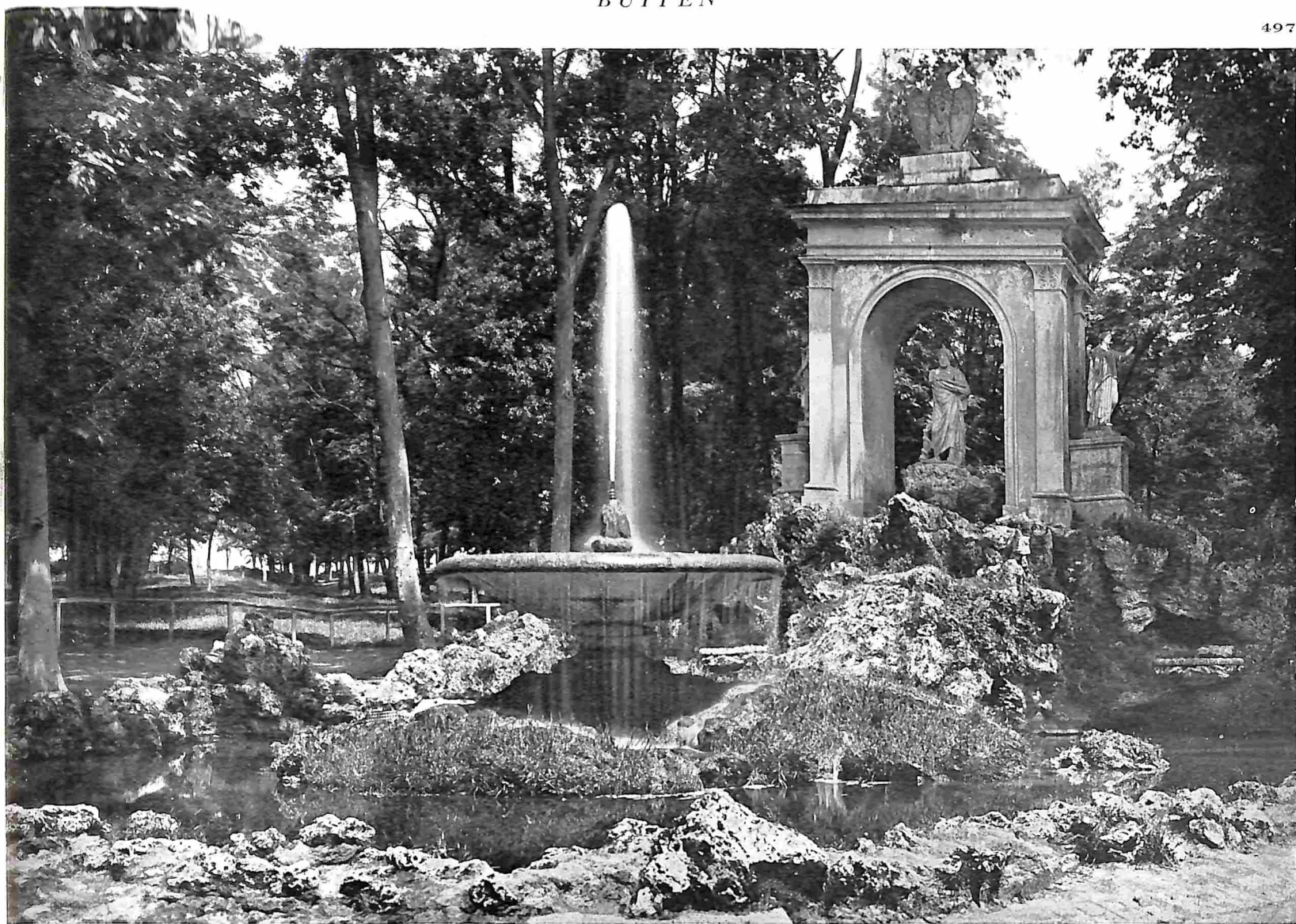
Naar de stad op de zeven heuvelen

DOOR AD. SASSEN

HET stazione di Termini te Rome staat aan het eindpunt van den snellen rit langs bergen en rivieren, meren en wouden, uit het Land aan de Zee naar de Stad op de Zeven heuvelen. ☼ Men weet het dadelijk bij het verlaten van het stationsgebouw, wanneer rechts de reusachtige Termen van Diocletianus opdoemen: dit is een stad, die een eenheid heeft weten te scheppen uit de erfenis van het verleden en de verworvenheden van het heden. Rome is de Eeuwige stad, niet omdat het rijk is aan indrukwekkende ruïnen en eeuwenoude monumenten, maar omdat het een stad is, waar dit verleden geen belemmering is voor een grootsch en eerbied-afdwingend heden. ☼ De trein heeft U afgezet op een punt, waarin ge er reeds midden in staat. Dit is: Rome, en gij zult het moeten „ontdekken”. Het zal méér voor U moeten zijn dan een levend museum, meer dan een aantal wonderlijk-imposante gevels van kerken en gebouwen, zingende fonteinen en triumfante obeliskken. Gij zult binnen moeten dringen in den geest van het oude en nieuwe Rome. Van het geestelijk Rome der Pausen en van de hoofdstad van een nieuw rijk; een centrum, dat ééns werelddeelen heeft beheerscht, en dat zich toebereidt een verloren plaats onder de rij der volken te herwinnen. Dat is niet gemakkelijk. Rome is een „zwaar gevecht” in den beginne. Indrukken stormen met vele tegelijk op U af. Duizelig en verblind denkt gij aan wat Goethe schreef: Rome zien is ingaan tot de zee; het wordt steeds dieper. ☼ Naast de palmen op

(II)

den groenen zoom van de Piazza dei Cinquecento staan carozza's. Heel elegante rijtuigjes op hooge, roode wielen. Nergens dan hier in Rome moeten deze wagentjes zich zoo gehandhaafd hebben. En hoe talrijk! Van vele groote steden hebben wij op de foto-pagina van de couranten den koetsier zien staan, die als laatste van het geslacht der aapjes-koetsiers zijn treurig bestaan leidde. Ook in Parijs bij voorbeeld zijn de vigilante's de bijna-versleten herinneringen aan de tijden dat de „queue de Paris” nog furore maakte in het Bois de Boulogne. Ik herinner mij er nog een op de Place du Point Rond in de nabijheid van de Champs Elysées. Paard en rijtuig vormden een droevig silhouet. Het beest leek een verre afstammeling van den Ronsinant van Don Quijote de la Mancha en zijn koetsier een opvolger van dezen ridder van de droevige figuur. Want had hij niet met dezen held gemeen, dat zij beiden vochten voor een verloren zaak: tegen windmolens en auto-taxi's? ☼ Maar Rome is de stad van belofte voor de carozza-koetsiers. Misschien is het aantal van hun voertuigen zelfs grooter dan dat der taxi's. Bovendien: het is in een stad als Rome, waar veel den reiziger boeit, een aangenamer vervoermiddel dan de vluggere taxibrikje te nemen. Wij wenden ons tot den voerman, een landelijke aanblik in een wereldstad. Het herinnert aan de kleine wijnkarretjes, die uit de Castelli Romani, de landelijke plaatsen in de bergen, den

DE AESCULAAP-FONTEIN IN HET PARK VAN DE VILLA BORGHESE

goudgelen landwijn naar de stad brengen. ☼ Wij stijgen in de carozza en rijden in een kalme vaart, die somtijds een bedeesde draf wordt, naar onze verblijfplaats, het Nederlandsch Historisch Instituut aan de Valle Giulia. ☼ Onder de Romeinsche Villa's is de Villa Borghese ons het meest vertrouwd geworden, omdat de reiziger, die het voorrecht heeft te verblijven in het Nederlandsch Historisch Instituut, vaak zijn weg hierdoor moet nemen. ☼ Wanneer men in Nederland over „villa's” spreekt, denkt men aan een woning, die zich van de stadsche onderscheidt, doordat zij iets meer vrij ligt en meer tuin heeft. Te Rome echter is een „villa” nog wel wat anders. Het is een uitgestrekt „park”, waarin het monumentale huis van den bezitter staat. ☼ Er zijn eenige zeer beroemde Villa's te Rome. Zij werden in de Barok-periode door illustre Romeinsche familie's aangelegd aan den rand der stad. Behalve de genoemde villa, die door Kardinaal Scipio Borghese werd gebouwd, zijn er o.a. de Villa Torlonia, waar Benito Mussolini verblijf houdt, de villa Doria Pamphili, het eigendom van een prinselijk Huis. ☼ Wij kwamen vaak van de Piazza del Popolo, liepen dan door de poort, die dit plein aan deze zijde afsluit en gingen dan rechts den monumentalen ingang van de Villa Borghese, met haar dreigende steenen adelaren, binnen. Het terrein is heuvelachtig. Aan het eind van den weg, die omhoog voert, aan een driesprong, staat een bemoste fontein. Het bekken helt een weinig voorover en in een nis daarboven, tusschen twee zuilen, staat een oud en verweerd beeld in koele schaduw. ☼ Links van den driesprong draait de weg naar de Valle Giulia, de voorname, rustige buitenwijk waar eenige musea, onder welke de ver-

bluffend-leelijke „Galleria d'Arte Moderna”, die in in haar zalen het diep verval der negentiende eeuwse Italiaansche schilderkunst ten toon stelt, gelegen zijn. Er zijn daar ook eenige buitenlandsche instituten. Vlak achter het Roemeinsche is het Nederlandsche gelegen. ☼ Op het ronde pleintje met zijn bemoste fontein komt ook de laan uit die uiteindelijk naar den Pincio voert, een der Zeven Heuvelen waarop Rome is gebouwd. Ook de Monte Pincio is park. In de Villa Borghese, op den Pincio wandelt de Romein met zijn vrouw, zijn kinderen, zijn verloofde; het is het uitgaanspark van Rome. Er zijn speelvelden en hellingen, waar men het meegebrachte brood kan opeten. In de lanen, onder de schaduw der hoge boomen, lopen de typisch-Romeinsche kindermeiden in hun licht-rood gestreeptje jak en rok. Zij duwen er hun kinderwagens voort of dragen op een pronkkussen de telg vóór hun meesteres uit. ☼ Het zijn stevige, ronde dochters van het boerenland, van de Campagna Romana, deze kindermeiden. Zij zijn tevens de graadmeter van den welstand van een Romein. ☼ Men vertelt mij, dat de Romeinsche dienstboden in het algemeen een leven in haar dienstbetrekkingen hebben, dat ongunstig afsteekt bij dat van haar zusters in het Noorden. Zij slapen meestal in de keuken en fungeeren voor portierster, wanneer de bewoners des huizes laat in den nacht van feest of reis thuis komen. Het gebruik van den huissleutel, het loopen op de teen-spitsen om de nachtelijke rust van eenieder niet te verstoren, schijnt hier volkomen onbekend. ☼ Moet ik U nog verhalen van het Museum Borghese, oorspronkelijk het paleis van den stichter Scipio Borghese, die terzelfder tijd de eerste verzamelaar is ge-

weest van de beroemde collectie beeldhouwwerk en schilderkunst, die er ten toon wordt gesteld? Men ontmoet het portret van dezen kunstzinnigen kerkvorst in verschillende Romeinsche kerken, waar hij restauratie-werken liet verrichten of tot heil zijner ziel altaren fundeerde. Zijn portret kon een beeltenis zijn van een Vlaamsch edelman van de hand van van Dijk; een vol en rond gezicht, het hoofd gedekt met het kardinaalskapje.

Het gezicht draagt bovendien een spits geknipten knevel en baard, een twee vingers breede streep haar, die van de onderlip naar beneden loopt. ☼ Het Museum, naar hem vernoemd, is verbonden met de roemruchte namen van de vertegenwoordigers van de meest befaamde perioden der Italiaansche beeldende kunst. Gehouwen uit porphyry en edel marmer staan hier in de Galleria degli Imperatori de zeventien busten van Romeinsche keizers. Zij stammen uit de zeventiende eeuw. Maar wat zeggen U verder de namen van Bernini, van Titiaan, Corregio of Raphaël? Een schriftelijk „Hoe doen wij de Galleria Borghese in vijf minuten” is nog erger dan een touristische rondgang in een krap kwartier aan de hand van een „deskundig” gids. Maar over dit onderdeel van Thos. Cook & Co. of andere respectabele exploitanten van reisbureaux, een andere maal meer. ☼ Laat ik U alleen nog zeggen, dat ik, naast het werk van de bovengenoemde Italianen, eenige doeken van Rubens, Pieter de Hoogh, Terborch (die hier Terbruggen wordt genoemd) en een wonderlijk-geschilderde „Venus” van Lucas Cranach heb gezien. (Slot volgt)

*DE „VENUS VAN CNIDUS” VAN PRAXITELES IN HET MUSEUM
BORGHESE*

HERFSTASTERS

DOOR G. KROMDIJK

IN de tweede helft van October is het met de zomersche bloemenweelde gedaan. De ruwe najaarsstormen, vergezeld van of afgewisseld door regenperioden, hebben de echte zomerbloemen, kinderen van de zon, reeds in een rottende massa veranderd. Wat eens de glorie van den tuin was, de eenjarige-zaadbloemen, ook zij zijn zoo goed als

verdwenen. Nog bloeit een enkele Dahlia met kleine, fletse bloemen, nog staat hier en daar een Goudsbloem en zoowaar nog een paar Leeuwenbekjes, die bloem en zoowaar nog een paar Leeuwenbekjes, die storm en regen trotseeren, doch die straks toch ook bij het eerste nachtvorstje verdwijnen zullen.

☞ In October hebben we meestal eik jaar zoo'n paar nachtvorstjes, die ons van de zomerbloemen berooven. Het is echter opmerkelijk dat het veelal

bij zoo'n paar koele nachten blijft, waarna het meestal tegen December pas begint te vriezen. En nu gaat het er om, planten te kiezen, die zoo'n eerste nachtvorst in October kunnen doorstaan, zoodat men soms tot in de tweede helft van October nog bloemen uit eigen tuin heeft. ☼ Zelf gekweekte bloemen blijven langer goed op water, en 't is ook veel goedkooper. Maar dan moeten we ook zorgen dat we zoo vroeg en zoo laat mogelijk bloemen kunnen snijden. Welnu, dat kan: in het vroege voorjaar schenken de sneeuwkllokjes ons de eerste bloemen, terwijl in het najaar de Herfstasters den zomer zoo lang mogelijk trachten vast te houden. ☼ Hebt U wel eens opgemerkt dat de vroegbloeiende gewasjes bijna alle dicht bij den grond groeien, terwijl de herfstbloemen, zooals Herfstasters, Zonnebloemen, Rudbeckia's en Chrysanthen meestal meters hoog zijn? Wat is alles in de natuur toch mooi geregeld, immers de kleine, teere voorjaarsbloemetjes zouden tussen al die afstervende planten en het vallende blad van boom en heester onzichtbaar zijn. Daarom in den herfst hooge planten, die zich glorieus weten te verheffen boven alles wat verdwijnen gaat.

☞ Zoolang mogelijk willen we bloemen snijden, maar ook den tuin zoolang als het kan een zomersch aanzien laten behouden. Het kan immers in den late herfst, als de zon nog eens zomersche allure krijgt, nog zoo heerlijk zijn in den tuin. ☞ Dan kunnen we genieten van het diepe rood en bruin der boombladeren, waar de late gele Rudbeckia's en de lila Herfstasters zoo mooi tegen afsteken. ☞ De Herfstasters zouden we in verschillende groepen kunnen verdeelen, al naar gelang de kleur en hoogte.

Toch bewegen de kleuren zich hoofdzakelijk tusschen wit, blauw en rose, met alle mogelijke nuanceeringen. Het geslacht *Aster* is zeer uitgebreid, men heeft voorjaars-, zomer- en herfstbloeiërs. Hoewel ze alle een bespreking waard zijn, zullen we ons thans alleen tot de herfstbloeiërs bepalen. ☼ Herfstasters zijn eigenlijk geen planten voor oude tuinen, waar men zich nog aan de bolronde perken houdt, want het zijn wat men noemt echte vrijbuiters onder de planten. Ze zijn door hun forschen groei niet op een beperkte ruimte te houden en daarom zijn vooral de hoge soorten voor kleine stadstuinjes ongeschikt. In de tegenwoordige bloemenborders zijn ze door hun langdurigen en rijken bloei echter op de juiste plaats. Hebt ge een bruine *Berberis* of een roode *Prunus* op den achtergrond staan, dan zult ge eens zien hoe prachtig de lila kransbloemen met gele hartjes het tegen dat bruin doen. Natuurlijk zijn er ook wel andere combinaties mogelijk. Heel mooi is bijv. een groepje grootbloemige zonnebloemen, met een drie- tot vijftal

NAAR DE STAD OP DE ZEVENHEUVELEN. VIJVER MET TEMPELTJE VOOR „AESCULAAP DEN REDDER”

lila-blauwe Herfstasters er vóór geplaatst. Hetzelfde effect bereikt men door ze naast oranje Afrikanen of gele *Rudbeckia*'s te planten. De naam Herfstaster is misschien wel een beetje misleidend, daar ze niet alleen in den laten herfst bloeien, doch reeds in Augustus hun eerste bloemetjes openen, om daarmee door te gaan tot de vorst er een eind aan maakt. Natuurlijk moeten we dan wel een paar verschillende soorten nemen, en al mag het lila overheerschend zijn, ook in het rose en wit zit dankbaar materiaal. Tot diep in het najaar bloeien de 1,50 m hoge *Novi-belgii* en de *Novae-angliae* soorten en verscheidenheden. Van de *Novi-belgi* vinden we *Climax* al bijzonder mooi, evenals *Little Boy Blue*, die niet hoger wordt dan 80 à 90 cm, met mooie donkerblauwe bloemen. Van de *Novae-angliae* nemen we bijvoorkeur de hooggroeiende *Barr's Pink*, met purperrose bloemen, op den achtergrond. In Juli—Augustus bloeit de *Aster Ptarmicoïdes* reeds, die met haar witte bloemetjes niet hoger wordt dan 40 à 50 cm, een *Aster* dus voor de middelste rij van den border. ☼ De eischen die de *Asters* aan den bodem stellen, zijn niet bijzonder hoog, want ze groeien eigenlijk op elken grond. Men moet echter niet vergeten dat het vaste planten zijn, en ze dus eenige jaren op de zelfde plaats moeten blijven staan. Daarom moet de grondbewerking goed zijn, en we bemesten ze dus behoorlijk. Men plante ze ook vooral niet te dicht op elkaar, de hoge soorten mogen wel op een onderlingen afstand van 60 tot 75 cm staan. Men kan ze zoowel in het voor- als najaar planten, daar ze volkomen winterhard zijn. Na eenige jaren worden de pollen gauw te breed, door de talrijke uitloopers die ze vormen. Heeft men ze niet voor de vermeerdering nodig, dan kan men ze beter verwijderen. De vermenigvuldiging gaat trouwens gemakkelijker door scheuren. Ook zaaïen is heel goed mogelijk, hetgeen eind April in den vrijen grond geschieden moet. Van de bij dit artikel

HERFSTASTER NOVI-BELGI HYBRIDEN
(Foto's N.V. Turkenburg, Bodegraven)

afgebeelde soorten is zaad te verkrijgen, wie het dus probeeren wil, noteere het nu. ☼ Veel onderhoud is er niet aan de Herfstasters; de stengels zijn echter nogal broos, daarom moet men ze tijdig van stokken voorzien en aanbinden. Zijn ze eenmaal omgewaaid, dan trekken de stengels terstond krom en zijn niet meer goed te krijgen.

JONGE UILEN

DOOR L. COOMANS DE RUITER

DE oliepalm op het erf van den Assistent-Resident moest worden gekapt. Niet alleen kwamen de lange bladstelen met de geveerde bladeren in aanraking met de telefoondraden, waardoor herhaaldelijk storingen optraden, maar bovendien benam deze sierpalm het uitzicht op de vlag, die dagelijks ten aanschouwe van de geheele bevolking van het stadje als teeken van het Gezag frank en vrij moest kunnen wapperen. ☼ Dies moest de oliepalm het onderspit delven en zijn vonnis werd tenuitvoergelegd. Eenige bijlslagen weerklonken, een paar flinke rukken aan het touw, dat aan den top was vastgemaakt, een luid „ati-ati”¹⁾ geroep en het was met zijn leven gedaan. ☼ Maar waarop niemand van de omstanders had gerekend: de boom bleek de woonplaats van een uilenfamilie te zijn geweest, want op het allerlaatste moment, voordat de kruin den grond bereikte, fladderden drie jonge uiltjes stuntelig naar beneden en kwamen, gelukkig ver genoeg buiten het bereik van de vallende bladstelen, op het gras terecht. Daar zaten de stumperds, onwils turend in het te schelle licht, nadat zij de duisternis van hun nest in de bladscheede op een dergelijke plotselinge en hardhandige wijze hadden moeten verlaten. ☼ Gedane zaken nemen nu eenmaal geen keer en daarom besloten wij te redden wat er nog te redden viel en de ouderzorgen van het uilenpaar, zoo goed en zoo kwaad als het zou gaan, over te nemen. In een mandje werden de nieuwe pleegkinderen in den donkersten hoek van een kamer gezet en de eerste uren volkomen met rust gelaten om te bekomen van de doorgestane angst en ellende. ☼ 's Avonds begon de voeding. Met een pincet werden voorzichtig kleine stukjes rauw vleesch voor hun snavel gehouden, die zij gretig naar binnen slokten. In den be-

ginne amuseerden wij ons kostelijk met hun hongerschreeuwjes en de grappige gezichten, die zij tijdens de voeding door mij — hun pleegvader — trokken, maar toen het voor ons bedtijd werd en de jeugdige hongerlijders met de regelmaat van een klok om het uur op luidruchtige wijze hun verlangen naar nog meer eten kenbaar maakten . . . toen begon het er bedenkelijker uit te zien. Hoe zou dat 's nachts gaan? Nu het ging buitengewoon, althans wat de voeding van de uiltjes betrof, maar minder goed ging het met de nachtrust van den pleegvader. ☼ Lezers, ik wil U niet vermoeien met de drama's, die het hongerig drietal veroorzaakt heeft. Zelfs de kalmste mensch wordt prikkelbaar na een week van slecht

slapen. ☼ Daar wij geregeld de ouders hun „oe-wap-oe-wap” in een boom naast het huis hoorden fluiten, besloten wij, dat zij nu maar mijn taak moesten overnemen, een taak, die hun bovendien rechteus toekwam. In die eene week waren de uiltjes heel wat flinker geworden, waren niet meer de hulpeloze wezentjes, die uit den boom rolden. Voor katten behoefde ik niet bang te zijn, dat leerde mij de volgende gebeurtenis. Op een morgen zaten de uiltjes op de balustrade van de veranda, waarop ik ze had neergezet. Poes kwam de bloempotten inspecteeren, wat zij iederen dag deed. De uiltjes zaten doodstil en poes zag en rook hen blijkbaar niet, althans liep rustig door. Toen zij de vogels zeer dicht was genaderd, opende het meest dichtbij zittende uiltje zijn snavel en sloeg die met een duidelijk hoorbaren klap dicht. Poes maakte van schrik

ASTER PTARMICOIDES

een luchtsprong en vluchtte, staart omhoog, den tuin in. Zooiets had zij vermoedelijk nog nooit gehoord. ☼ 's Nachts zette ik de uiltjes op den ondersten tak van den djamboe-boom¹⁾, in de hoop, dat het ouderpaar op de hongerkreten van hun kroost zou reageeren. ☼ Wij sliepen dien nacht heerlijk en de huisjongen, die 's morgens vroeg mijn koffie bracht, rapporteerde: „Tjelepoeck masih ada”²⁾. En jawel, het stelletje was nog compleet. Wel waren ze langs de takken naar boven geklommen, maar vlieg pogingen hadden ze gelukkig nog niet gewaagd. ☼ Wederom verliep een week en toen was ik op een morgen het grootste jong kwijt. Na lang zoeken vonden wij hem in de hoogste takken van

1) djamboe = Indische vrucht.

2) „De Tjelepoecks (Maleische naam voor dit Ooruiltje) zijn er nog.” De Dajaks noemen dezen vogel „bina oocowap” (klanknabootsing van het geluid).

1) „ati-ati” = „opgepast, voorzichtig!”

een anderen boom, opmerkzaam gemaakt door het zenuwachtige „djok-djok-djok” van een aantal geelbuik buulbuuls, die het op de aanwezigheid van mijn pleegkind niet hadden voorzien. Een van de uilen had zijn solovlucht met succes volbracht en oefende nu blijkbaar voor brevet B. ☼ Toen wisten wij, dat verder alles rustig aan de Natuur kon worden overgelaten. Het gebrachte offer was niet te vergeefs geweest. ☼ Uit dankbaarheid bleven zij nog maanden lang op het erf. Dan weer uit dezen, dan weer uit een anderen boom klonk, vooral in maanlichte nachten, de twee-syllabige fluittoon: „oe-wap”. ☼ Als wij dan, verkoeling zoekend na den snikheeten dag die achter ons lag, in den tuin in luie stoelen gelegen van den frisschen zeewind genoten en onder den indruk kwamen van de sprookjesachtige pracht, die het zilveren maanlicht op de bladeren der klapperboomen tooverde, en het „oe-wap-oe-wap” van onze uiltjes hoorden, dan keken wij elkaar eens lachend aan. ☼ „Het waren toch schattige dieren”, verzekerde mijn vrouw voor den zooveelsten keer. ☼ Mijn trots als pleegvader verbergend, antwoordde ik: „Wat jij maar schattige dieren noemt, ik heb een heele week niet kunnen slapen; geef mij maar liever nog een kop thee en praat niet meer over die uilen”. ☼ Maar stil luisterde ik nog lang naar het „oe-wap-oe-wap” van mijn pleegkinderen, dat in den tropen-nacht voor mij als nachtegalenzang klonk . . .

DE BEVELANDEN

IV. GREPEN UIT ZUID-BEVELAND'S FOLKLORE

DOOR DIRK L. BROEDER (Vervolg van het nr. van 5 Oct.)

JA, grepen, meer dan enkele grepen kan het niet zijn, want om een beetje uitvoerig over de folklore te schrijven, zelfs betreffende een beperkt gebied zooals dit eene eiland, zou men een boekdeel moeten schrijven. ☼ Veel, heel veel, is er op folkloristisch gebied verdwenen. Soms kunnen we dit verlies slechts toejuichen, al klinkt het ietwat vreemd, doch daarvoor heb ik mijn redenen, want onze voorouders, hoe best en braaf die luitjes ook wel geweest zullen zijn, waren maar al te vaak ruw en meedoogenloos. Ik denk in dit verband aan de weerzinwekkende tooneelen, die zich afspeelden bij de weezenveilingen

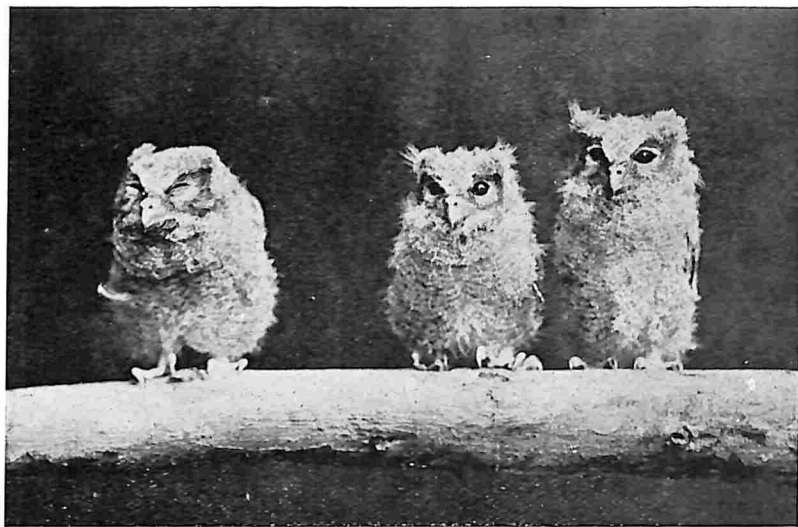

Foto Coomans de Ruiter

JONGE MALEISCHE OORUILEN UIT W.-BORNEO

in Zuid-Beveland, waarbij een kind werkelijk bij opbod verkocht werd. Men kan zich indenken hoe die arme schapen verzorgd werden en hoeveel kans ze hadden, dat een klacht gehoor vond bij weezenzorg, dat eigenlijk maar voor spek en boonen meetelde; trouwens de weesmeesters mikten het zoo nauw niet in dien „goeden, ouden tijd”. Op sportgebied was men even ruw. Denk maar eens aan het gansslaan en katknuppelen, die beide spotten met de beteekenis van 't woord sport. Zij zijn gelukkig geheel verdwenen. ☼ Doch ook vreedzamer vermaken stierven uit. Niet echter het gaaischieten en ringsteken, die beide nog worden beoefend. Vooral gaaischieten — op een dooden vogel — waarbij het dier op een spil bevestigd wordt. De kunst is nu om niet alleen zóó goed te mikken, dat de spil begint te draaien, doch ook dat de vogel er af valt. Zelfs Jacoba van Beieren, zoo wordt verteld, werd zodoende eens koningin van het schuttersfeest te Goes, en haar naam is nog steeds aan het gilde verbonden. Zij placht te verblijven op het slot Oostende. ☼ Met het kwijnen der meekrapteelt, die destijds zulk een voorname plaats innam onder de producten der Zeeuwsche gewesten, ging ook de meekrapfolklore ten onder. Het was door den heer A. M. Wessels, conservator van het Museum voor Zuid- en Noord-Beveland, dat ik een reeks aantekeningen kon maken over folkloristische bijzonderheden in de Bevelanden, die anders aan mijn aandacht zouden zijn ontsnapt. ☼ Een zeer oud gebruik bij de meekrapteelt was wel de bestraffing der kwajongens, die spotten-derwijs een versje over het land riepen om de meekraptrekkers tot grooteren spoed aan te sporen. Dan klonk het:

Meëdelver, lange spae,
Laet je 'anden wat dich-
ter gae!

En daar spitsten de delvers het oor en, terwijl een paar mannen een kuil begonnen te graven, zetten de anderen den spotter achterna. Kon hij een goed heenkomen vinden in een boerderij, dan doorzochten de achtervolgers het heele huis, want de folkloristische

HET VISCHKOT TE BORSSELE (1832)

wet schreef voor, dat niemand hun den toegang mocht weigeren. Zoodra de deugniet gepakt was, werd hij meegevoerd naar het meekrapland en, zoo hij zich niet wilde vrijkoopen, te weten op bier tracteeren, dan werd hij tot den nek begraven en de grond rondom hem vastgestampt, en zoo kon het slachtoffer van zijn eigen spotternij gedurende een paar uur zijn zonden overpeinzen en het werk gadeslaan; overigens

een minder prettig tijdverdrijf! ☞ Waar men in het Goesche land, zooals Zuid-Beveland in den wandel genoemd wordt, ook komt, er is steeds afwisseling en steeds iets interessants te beleven: hier een gewoonte, daar een spreekwoord, ergens anders weer een overlevering. Van de geboorte af tot den dood toe leefde de plattelandsbevolking in een roes van heerlijke folklore. ☞ Het begon al flink bij den doop, want dat ging zoo maar niet.

Als het een vacante gemeente gold, werd eerst goed geïnformeerd of dominee wel „zuiver in de leere” was. Van die nieuwbakken dominees met moderne opvattingen moest men niet veel hebben, doch

beviel hij, dan werd het eerste kind, dat door den candidaat gedoopt zou worden, naar hem genoemd, en als tegenpraestatie moest de nieuwe herder het wicht een zilveren lepel met inscriptie geven. ☞ Het kind verhuisde wel dra naar de „kribbe”,

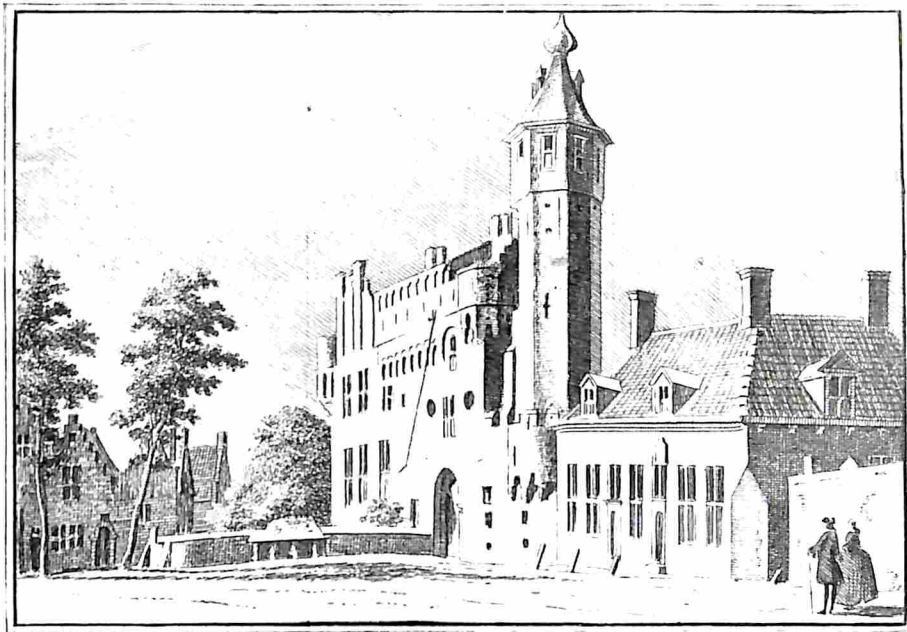
die aan het voeteinde der ouderlijke bedstede was getimmerd, want het moest plaats maken voor nummer twee. ☞ Na den schooltijd volgde de tijd der vrijage. Tegenwoordig gaat dat gemakkelijker. Je leert iemand kennen en je zegt: „Hou jij van mij? Ja? Nou, ik hou van jou, dus zullen we dan maar gaan trouwen?” Vroeger ging het echter niet zoo maar één-twee-drie, o, nee! De jonkman leerde het meisje meestal kennen bij het pothuisje van den bode-besteder, dat zooveel was als dorpsbeurs en nieuwsbureau. Als de jonker zijn hart verpand had, ging hij het meisje achterna, wanneer ze naar de wei ging om de koeien te melken

en vroeg haar dan of hij haar volle melkemmers mocht dragen. Het positieve of negatieve antwoord hierop was tevens een aanwijzing voor hem, of hij haar welgevallig was of niet. ☞ Natuurlijk was er ook gelegenheid te over om op de weekmarkten en kermissen elkaar te leeren kennen, en er waren ook andere manieren dan deze arcadische vrijerijen, waarin zelfs de kerk een rol speelde. Ging de familie van het meisje

naar de middagkerk, dan ging de landelijke vrijer ook, doch niet uit godsdienstigen ijver, echter wel om te zien of zijn uitverkorene er ook was. Was ze er niet, dan trok hij zijn zevenmijlslaarzen aan en stapte naar de woning van het meisje en klopte aan de achterdeur — de voordeur wordt zelden gebruikt, en zeker niet onder kerktijd! Op een vraag of hij een pijpje mocht aansteken, begreep het meisje, dat ook al niet van gisteren was, wat de jonkman op het oog had, en naarmate ze van zijn

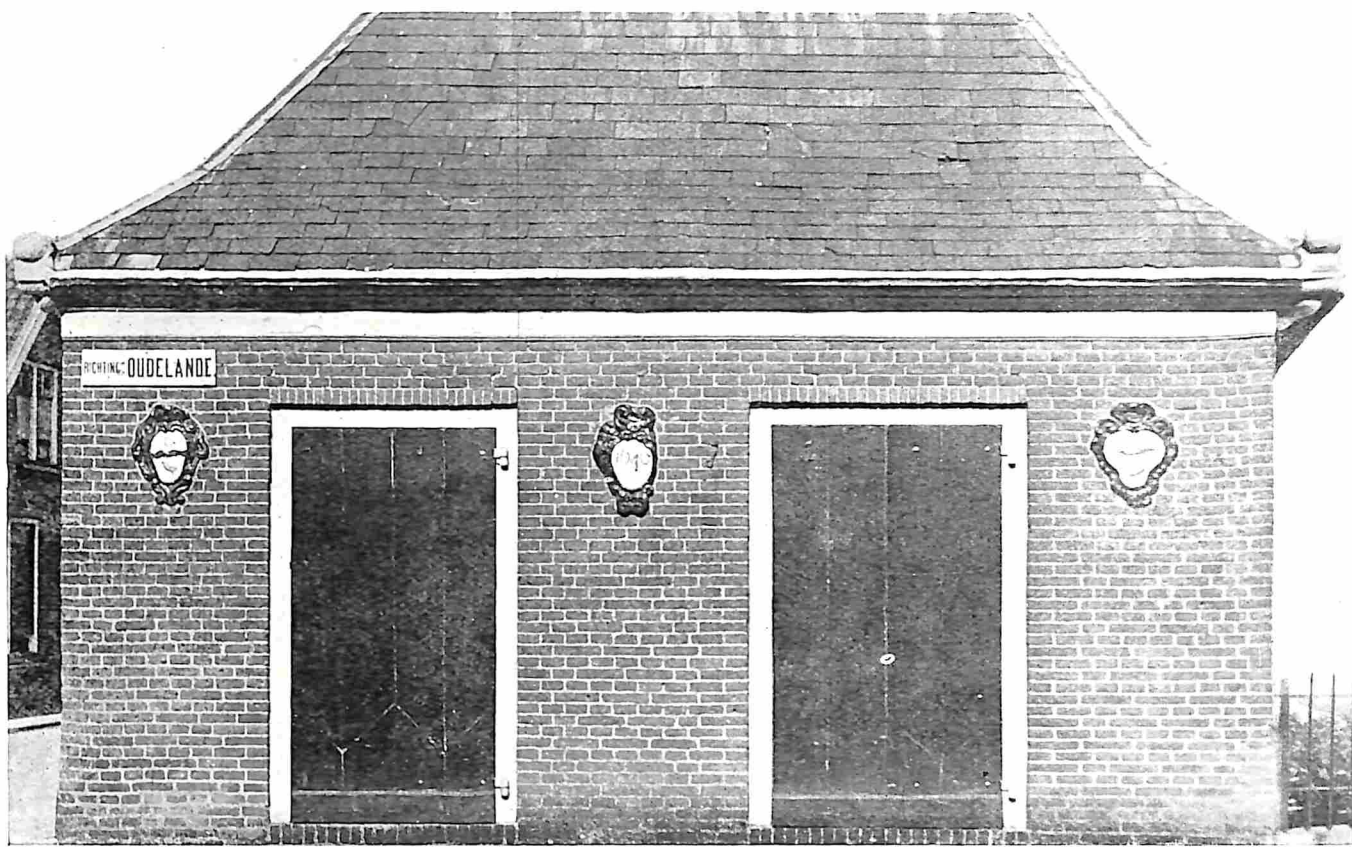
gezelschap gediend was, zei ze ja of neen. Als nu alles goed ging, kwam de cavalier tot 's avonds laat „bakkeeten”, dat is gezellig babbelen met het meisje

in de bakkeet, een soort keuken, het bakvertrek, dat oorspronkelijk gescheiden stond van de woning. De ouders gingen dan naar bed of bleven „in den uuze” (in het huis), hetgeen een overblijfsel is uit den tijd, dat de bakkeet steeds alleen op het erf stond. Een

HET SLOT OOSTENDE TE GOES 1743

HET SLOT OOSTENDE TE GOES IN 1743

HET VISCHKOT TE OVEZANDE (Z.-BEVELAND) UIT 1646

boer praat dan ook alleen van „binnen” als het pronkkamer geldt, de rest noemt hij bakkeet schuur, zolder of wat dies meer zij. ☞ Wij kunnen slechts terloops een en ander vertellen van de Bevelandsche folklore, doch zullen aan het begin — de geboorte — ook een einde maken. ☞ Bij een sterfgeval werden — en worden meestal nog — alle schilden en spiegels omgekeerd of afgehaald, terwijl de ornamenten van den schouwmantel en het „kammer net” (cabinet, de groote kleerenkast, waarin alle kostbaarheden geborgen worden) werden gehaald en de klok stilgezet werd. Zooals gezegd, dit doen de meest

plattelandsbewoners nog. Ook het rouwen is nog steeds in zwang, het is zelfs bijna een wet van Meden en Perzen geworden, zoo streng is het. En dan wordt zoo maar niet een paar dagen rouw gedragen, neen, dat varieert wat dracht betreft en ook wat den rouwtijd aangaat, naar gelang de persoon waarvoor men in den rouw gaat tot de onmiddellijke familieleden behoort of niet. ☼ Een vroolijker thema is die der klapbanken en jongelings-

verenigingen, waarvan die te Borssele al heel interessant was. Het vischkot van 1832, hun vergaderplaats, bestaat daar nog. Het is een eenvoudig gebouwtje, waaraan latereenbrandspuithuisje is bijgebouwd. Op de plankjes boven de goot zijn geschilderd de woorden Hoort, Ziet, Zwijgt, hetgeen der jongelingen consigne was, en wilde zeggen, dat ieder lid goed moest toehooren wat door de anderen gezegd werd, goed moest zien wat voorviel, doch tevens daarover het stilzwijgen moest bewaren. Ieder, die voor de militie — de beroemd en berucht geworden schut-

terij — was ingeschreven, kon lid worden, en dat deden de meesten dan ook, want anders werd het hun te bont gemaakt. Overigens was de vereeniging

een nogal vreedzame, behalve wanneer er een jongen uit een andere gemeente met een Borsseleisch meisje liep en zijn „burgerrecht“, à raison van vijftig cent en een flesch brandewijn met anijs,

niet wilde betalen. Dan kreeg zoo eentje gerust voor vijf, zes! en trouwde hij toch, dan heesch men de vlag halfstoks op het vischkot, hetgeen ook gedaan werd, indien een lid trouwde, dat schuld bij de vereeniging had. ☼ Zoo zien we, dat, waar we ook komen, Zuid-Beveland ons iets aardigs te vertellen heeft, ons iets moois te zien geeft, iets, waardoor we niet zoo gauw dit liefelijke eiland in de Zeeuwsche wateren zullen vergeten.

BENJAMIN JOHNSON, die CHESTERFIELD niet lijdend kon, wilde hem nooit bezoeken. „want“, placht hij in zijn jaloezie te zeggen. „hij mag mijnentwege onder lords een geestig iemand zijn, onder geestige menschen is hij toch maar een lord.“

BIJ DE PRIMITIEVE VOLKEREN VAN RUSSISCH-AZIË

(Vervolg van bladz. 494)

JUIST toen wij aankwamen, waren afgevaardigden der Oiroten uit de bergen naar Oelala gekomen om hier een congres bij te wonen. Zij moesten onderlegd worden in de grondbeginselen der Sow-

jet-staathuishoudkunde. Daar zaten nu deze merkwaardige mannen, de pelsmutsen over de zwarte vlechten gestulpt, op de hun ongewone banken. Wanneer er in hun taal iets verhandeld werd, verlieten de Russen verveeld het vertrek; kwam een Russische redenaar aan de beurt, dan gingen de Oiroten naar buiten, zetten zich op het gras en haalden hun lange Mongoolsche pijpen uit de pelslaarsen te voorschijn. ☼ Ik was er bij, toen deze afgevaardigden voor den eersten keer in hun leven telefoneerden. De gelegenheid hiertoe werd hun ongeveer op dezelfde wijze aangeboden,

als ergens anders naar aanleiding van een congres een tentoonstelling of de Eiffeltoren door de deelnemers bezichtigd wordt. Zij waren verbijsterd

van het wonder dat zij hun president, die toch een eind verder in zijn kamer zat, aan zijn stem herkenden. Een uur later ontmoette ik diezelfde mannen in de woning van Alagisoff, toen ze juist

Foto's Kurt Lubinski

OIROTENKINDEREN UIT HET ALTAI-GEBERGTE

SCHEMALL, EEN LUCHTKUURPLAATS IN HET ALTAI-GEBERGTE

de koptelefonen van de radio over de ooren trokken als was dit het meest vanzelf sprekende, wat er bestond. Een voorbeeld van de snelheid, waarmee zich een natuervolk aan onzen tijd aanpast.

☼ De legendarische stamvader der Altai-bewoners is een Held, „Oirot“ in de taal van het land. En omdat men volgens een Aziatische Messiaslegende nog steeds zijn terugkeer verwacht, noemen de Altai-bewoners zich Oiroten. De bloeitijd van hun rijk ligt ver terug. Hij begon, toen de macht van Dzjenghis-Khan eindigde; hun stammen hebben zich tot den huidigen dag staande gehouden, maar geen Europeaan zou het mogelijk zijn een betrouwbaar onderscheid te maken tusschen de Telengiten,

Seujoten, Teleoeten, Koemandienen, Sjortsen en zwarte Tartaren. Door het kinderlijk gemoed van zijn bergvolk bekleedde Alagisoff eerder den post van een vaderlijk onderwijzer dan van een staatsman. Daar de Oiroten eeuwenlang den Mongolen schatting plachten te betalen, kwam het voor dat zij met geschenken naar Oelala reisden, om te trachten hun hoofd eerst goedgunstig te stemmen, alvorens zij met hun aangelegenheden voor den dag kwamen. Dan kregen zij eerst een uurtje onderricht over onomkoopbaarheid en gerechtigdheid in het algemeen en over den nieuwen tijd in het bijzonder.

Wij logeerden in de Dom Crisslnina, de „boerenherberg”. Behalve dit van zware boomstammen gebouwde blokhuis, bezat Oelala geen enkel kwartier om te overnachten. Maar het was spiksplinter-nieuw, reeds daarom de trots der stad, en representatief. Gelijkvloers woonden in een reusachtige kamer juist de leden van het Oiroten-parlement. Mannen met scheefstaande oogen, met een vlecht, zware laarzen en bonte pelsjassen. De meesten van hen zagen in deze boerenherberg voor den eersten keer electrisch licht; ook de ledikanten waren nieuw voor hen. Een van hen gaf er principieel de voorkeur aan op den grond voor onze kamerdeur te overnachten. 's Middags en 's avonds was de eetkamer van het coöperatieve gebouw algemeen punt van samenkomst. Naast ons zaten eenige bewoners der bergen wat ongemakkelijk op hun stoelen, de pelsmuts op het hoofd, mosselschelpen in de zware Mongoolsche vlechten; en nauwelijks kon men zich van de stedenbewoners voorstellen, dat zij tot het zelfde volk behoorden. Daar zat Nikolai Iwanowitsj Tsjewalkoff, de spleet-oogige schilder, en debatteerde over kunst. Hij oogde als een soort eereburger en was zich volkomen bewust van zijn waardigheid. Zijn gezicht, de scheeve jukbeenderen, de geel-lichtbruine huid kenmerkten den Oiroot. Op het geschoren haar hield hij steeds een alpinomuts, een van die Europeesche waren, welke door de regeering in massa's naar de winkels van Siberië worden afgeschoven. Zijn Russische kiel, kaplaarzen en gestreepte broek hadden geen spoor meer van de Mongoolsche landskleedij. Natuurlijk zochten wij Tsjewalkoff op. Hij woonde in een blokhuis, laag als de anderen in Uw land. Zijn eerste vraag luidde: „Zijn de huizen in Uw land ook uit zulke dikke boomstammen gemaakt?” En om te toonen hoever zijn belangstelling wel ging, informeerde hij, hoe de laatste oogst bij ons thuis uitgevallen was. Toen kwam hij op de resultaten der Russische revolutie — hij had als twintigjarige meegeholpen bij den val van den Tsaar — en ten

slotte op zijn schilderen. Hij had het over futurisme, realisme, suprematisme, dat ik gewoonweg den adem inhield bij dezen opmarsch van slagwoorden. Oelala was voor ons slechts het beginpunt van een nieuwen tocht in de bergen. Een week lang zagen wij hoe hier een primitief volk veranderd wordt tot menschen van onzen tijd. Wij bezochten meetings, waarbij lezingen gehouden werden en gingen zelfs naar de bioscoop, waarin de vergaderzaal der Oirotsche volksvertegenwoordiging eens per week gewijzigd werd. Wij zagen de school, waarin Oirotenkinderen, wier ouders voor het overgrote deel zelf lezen noch schrijven geleerd hadden, onderwezen werden. Een kleine bruine jongen — hij heette Kamboe Madhi en was afkomstig uit de buurrepubliek Tanoe-Toeva — was de primus en tegelijk

de eenige, die naar onzen Europeeschen zin den leerplichtigenleeftijd had. De andere forsche, 15 tot 25-jarige jongelieden waren, vóór zij den verren weg van het bergdorp naar de school vonden, reeds geheel onder den invloed gekomen van het leven in de vaderlandsche bosschen. Het leeren viel hun zwaarder dan den kleinen Kamboe Madhi. Er wordt Russisch en Oirotsch geleerd. De taal der Oiroten bezat geen schrift en heeft eerst kort geleden haar alfabet gekregen, bestaande uit Russische en Latijnsche letters. De nieuwe vrouwelijke generatie wordt gevormd door jonge scheefoogige meisjes met pikzwart haar, echter Europeesch-Russisch in rok, blouse

OIROTEN EN BLANKE KINDEREN TESAMEN OP SCHOOL

en kaplaarzen. Hun moeders werden nog gestolen of als kinderen door den eenen stam aan den anderen toegezegd. Het was regel, dat een jong meisje werd uitgehuwelijkt aan een jongen en zoo lang de laatste nog niet volwassen was, als zijn dienstmeid optrad. Zij was een kapitaal, waarmee de oorspronkelijke eigenaar, de vader, zijn vermogen bij gunstigen verkoop aanzienlijk vergrooten kon. Het Oirotenmeisje vóór het huwelijk was een voorwerp, dat men kocht of zich met geweld toeëigende en in ieder geval niet zonder passende vergoeding weer terug hoefde te geven. Met het huwelijk werd de vrouw een werkdier, dat eventueel, indien men er geen gebruik voor had, aan de bloedverwanten teruggestuurd werd. Ongeveer het eenige recht dat zij met den man gemeen hadden, was dat ook zij onafgebroken hun pijp mochten rooken. Oude, rimpelige vrouwen, die wij in de bergen ontmoetten, dampden een afschuwelijke tabak: de jonge meisjes in het coöperatieve gebouw van Oelala genoten hun sigaretten, als een symbool van den nieuwen tijd.

(Wordt vervolgd in het nr. van 2 November)